



Den Haag

Milieueducatie  
primair onderwijs

# Tuinlogboek

## Ontdekkend tuinieren

Van:

.....





## Inhoud

● Les 1   Eten uit Den Haag	4
● Les 2   Keuringsdienst van Aarde	6
● Les 3   Haags Weer Bureau	7
● Les 4   Centraal Plant Bureau	8
● Les 5   Inspectie bodembewoners	9
● Les 6   Webwerkers	11
● Les 7   Smaakmakers	12
● Les 8   De wilde keuken	13



# Voorwoord

Dit tuinlogboekje is voor jou om je bevindingen van de ontdekkend tuinierenlessen in te zetten.

Met de lessen ontdekkend tuinieren ga jij met je klas onderzoeken of je in Den Haag je eigen voedsel kunt verbouwen en wat daar allemaal bij komt kijken.

Met de lessen van Ontdekkend Tuinieren leer je:

- Welke planten we eten
- Wat planten nodig hebben om uit een zaadje te groeien
- Wat er allemaal in de grond zit
- Welk weer goed is om planten te laten groeien
- Welke dieren er op de tuin voorkomen
- Of je planten last hebben van dieren of juist niet
- Welke andere planten er op de tuin groeien
- Of je nog iets aan de andere planten hebt
- Hoe je de planten moet klaarmaken om op te eten
- Hoe boeren hun planten verbouwen

Succes!!



# Les 1 | Eten uit Den Haag

De tuinlessen zijn op de tuin: \_\_\_\_\_

We hebben gekozen om planten te gaan kweken om

☐ soep   ☐ salade   ☐ pasta   ☐ stampot   ☐ groente stoofpot

te gaan maken in de laatste tuinles.

Kruis de maaltijd aan die jullie gaan maken.

Ingrediënten die we op de tuin gaan  
planten/zaaien

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Ingrediënten die uit de winkel komen

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Naar de tuin.

Afspraken

---

---

---

Kleding

---

---

---

Schoenen

---

---

---

Spullen

---

---

---



# Les 2 | Keuringsdienst van Aarde

Onze bodem bestaat uit verschillende deeltjes zand, klei en compost. Compost zijn dode planten- en dierenresten.

De grond op de schooltuin:



voelt: \_\_\_\_\_



ruikt: \_\_\_\_\_



ziet: \_\_\_\_\_

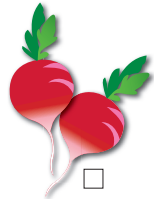
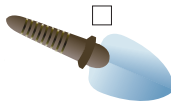
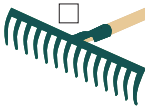
Om onze planten goed te laten groeien hebben we compost nodig.  
Compost wordt gemaakt door:

\_\_\_\_\_

En bestaat uit: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Tuinwerkzaamheden:



Deze planten hebben we vandaag gezaaid / geplant:

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

# Les 3 | Haags Weer Bureau

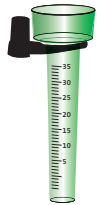
Planten hebben het weer nodig hebben om goed te kunnen groeien.

De zon zorgt voor warmte en licht.

En als het regent dan krijgen de planten water.

Heeft de wind ook invloed op de groei van een plant? ☐ Ja / ☐ nee

Het weer vandaag op de tuin:

☐☐☐☐☐

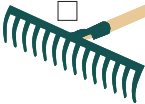
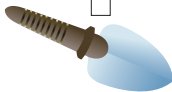
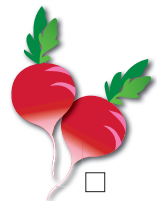
Temperatuur: \_\_\_\_\_

Windrichting: \_\_\_\_\_

Hoeveelheid neerslag afgelopen 24 uur: \_\_\_\_\_

Water zakt makkelijker weg in onverharde grond, bijvoorbeeld in gras of tuingrond.

Tuinwerkzaamheden:

☐☐☐☐☐☐

Gezaaid / geplant:

---

---

Zoek de volgende woorden:

REGEN MIST

SNEEUW WOLKEN

ZON NEVEL

WIND DAUW

BRIES RIJP

STORM IJZEL

HAGEL HITTEGOLF

M	R	E	G	E	N	E	L	O
H	I	T	T	E	G	O	L	F
B	J	R	K	T	O	Y	L	D
Z	R	L	I	J	Z	E	L	G
M	O	I	D	L	V	E	J	F
W	S	N	E	E	U	W	L	E
L	I	G	N	S	T	O	R	M
W	A	M	I	S	T	I	G	H
H	D	A	U	W	R	I	J	P

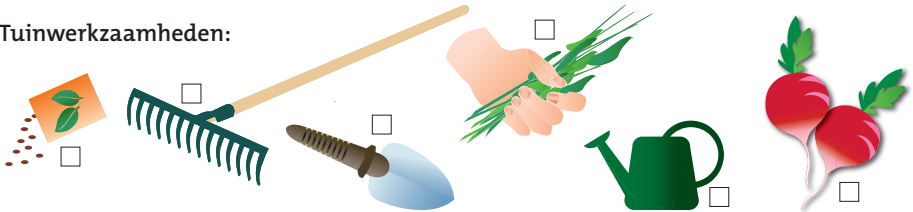
# Les 4 | Centraal Plant Bureau

## Onkruid bestaat niet!

Wel groeien er planten op de tuin die niet gewenst zijn. Planten die ergens groeien waar je ze niet wil hebben noemen we ook wel onkruid. Deze planten kunnen op andere plekken juist heel goed zijn omdat dieren er van eten of hun eitjes er op leggen. Alle planten hebben voedsel, ruimte, water, warmte en licht nodig om te kunnen groeien. Door het onkruid weg te halen blijft er meer over voor de gewenste planten. Dat weghalen noemen we wieden. Met de schoffel kun je ook onkruid weghalen.

De planten die je weghaalt gaan naar de composthoop, daar komt het voedsel wat ze hebben gebruikt om te groeien weer vrij, doordat de bodemdieren, bacteriën en schimmels de plantenresten verteren.

Tuinwerkzaamheden:



- Gezaaid / geplant / geoogst:

---

---

---

- Veel voorkomende wilde planten. Kruis aan welke je hebt gevonden:

perzikkruid

☐

madeliefje

☐

melde

☐

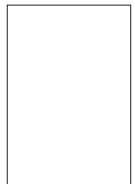
paardenbloem

☐

knopkruid

☐

brandnetel

☐☐



# Les 5 | Inspectie bodembewoners

## PASPOORT HAAGSE BODEMBEWONERS PASSPORT | PASSEPORT

NAAM

TEKENING  
PASPOORTHOUDER

DIERSOORT

KLEUR

LENGTE

VORM

AANTAL POTEN

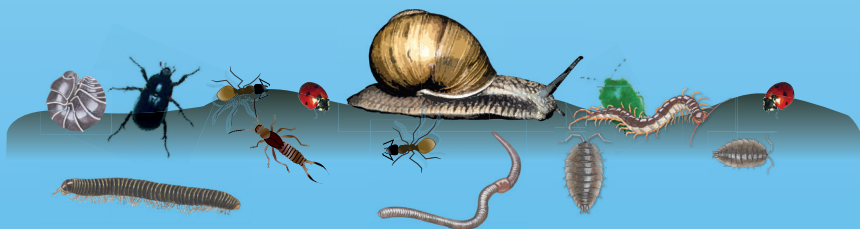
VOELSPRIETEN

VLEUGELS

WOONPLAATS

DATUM

HANDTEKENING INSPECTEUR





## Op visite bij de bodemdieren



De volgende bodemdieren hebben we vandaag gezien:

---

---

---

Plekken waar veel dieren te vinden zijn:

---

---

---

Deze dieren helpen bij de vertering:

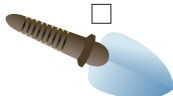
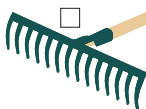
---

---

---



Tuinwerkzaamheden:



• Gezaaid / geplant / geoogst:

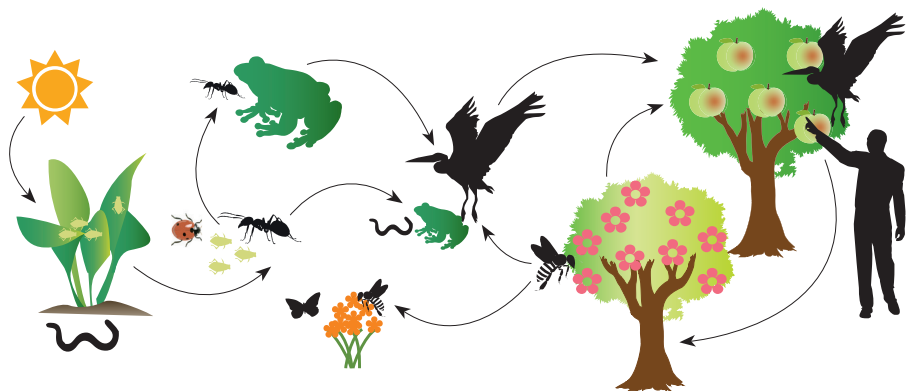
---

---

---

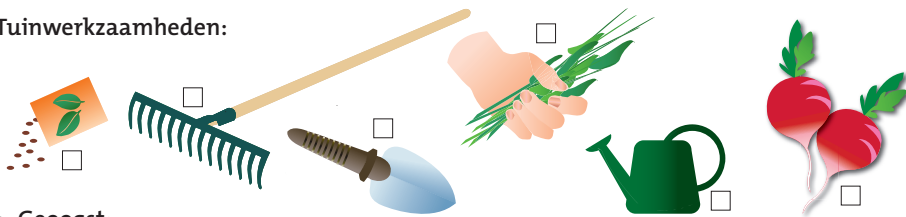
# Les 6 | Webwerkers

In het voedselweb zie je dat er verbandingen zijn tussen de planten en dieren die op de tuin leven en de zaken die ze nodig hebben om te kunnen groeien, bijvoorbeeld:



Dier	Helpt de planten	Plaagt de planten
Lieveheersbeestje		
Luis		
Worm		
Bij		

Tuinwerkzaamheden:



• Geoogst:

---

---

---

# Les 7 | Smaakmakers

Vandaag zijn we op smaakexcursie geweest op de tuin.

Met je mond kun je 5 dingen proeven: zoet, zout, zuur, bitter en umami (hartig).

Met je neus er bij kun je wel 4000 verschillende smaken herkennen.

Ik heb vandaag voor het eerst

\_\_\_\_\_ geproefd.

Vul hieronder in wat je geproefd hebt (denk aan een groente, fruit of kruidsoort).

Zoet smaakt \_\_\_\_\_

Zuur smaakt \_\_\_\_\_

Bitter smaakt \_\_\_\_\_

Zout smaakt \_\_\_\_\_

Umami smaakt \_\_\_\_\_

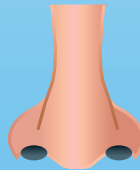
• Geogst:

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_



# Les 8 | De wilde keuken

Voordat je eten gaat klaarmaken moet je altijd eerst je handen wassen! Messen zijn scherp, dus niet rennen met een mes in je hand. Voorzichtig in de buurt van vuur en hete pannen.

Voedsel dat overblijft kun je in de koelkast bewaren of invriezen. Het langer houdbaar maken van voedsel noem je conserveren.

Product	Wijze van conserveren
Aardbeien	
Komkommer	
Kruiden	
Appelmoes	

Ik vond het gerecht ☐ lekker / ☐ niet lekker.

Kun je een ingrediënt bedenken waardoor het nog lekkerder kan worden?

---

---

---

---

---



## Recept

Wat heb je nodig?

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

## Aantekeningen

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.



---

### Colofon

Dit is een uitgave van  
Gemeente Den Haag  
Dienst Stadsbeheer  
Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie  
[milieueducatie.po@denhaag.nl](mailto:milieueducatie.po@denhaag.nl)  
[www.milieueducatiedenhaag.nl](http://www.milieueducatiedenhaag.nl)

Vormgeving [jonkmanvorm.nl](http://jonkmanvorm.nl) (BNO)

November 2022

